

Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Anne Baba Tutumlarına Göre Kendilerini Değerlendirmelerinin ve Kardeş İlişkilerinin İncelenmesi

Examination of University Students' Self Assessment and Sibling Relationships According to Perceived Parental Attitude

Özcan Sezer, Oğuzhan Yıldırım

Öz: Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin algılanan anne baba tutumlarına göre kendilerini değerlendirme ve kardeş ilişkilerini incelemektir. Araştırmada tarama modelinde olup araştırmanın çalışma grubunu 488 (333 kadın, 155 erkek) üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Algılanan Anne Baba Tutum Ölçeği, Yaşam Boyu Kardeş İlişkileri Ölçeği, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; kadınlar anne babalarını daha demokratik olarak algımlarken erkekler anne babalarını daha koruyucu-istekçi ve otoriter olarak algılamaktadır. Kadınlar erkeklerle göre daha kaliteli kardeş ilişkilerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Anne babalarını otoriter ve koruyucu-istekçi olarak algılayan gençlerin ise kardeş ilişkilerinin daha olumsuz olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Anne baba tutumu, kardeş ilişkileri, sosyal karşılaştırma

Abstract: The purpose of this research is to examine self-evaluation and sibling relationships according to perceived parental attitudes of university students. The survey model was used in the study. 488 university students (333 female, 155 male) participated in the study. Perceived Parent Attitude Scale, Lifespan Sibling Relationships Scale, Social Comparison Scale and personal information form were used in the data collection. According to the analysis results; women perceive their parents as more democratic, men perceive their parents as more protective-willing and authoritarian. Women stated that they had better quality sibling relationships than males. It has been found that the sibling relationships of the young people who perceive their parents as authoritarian and protective-willing are more negative.

Keywords: Parental attitude, sibling relationships, social comparison

Özcan Sezer

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, Malatya, Türkiye
e-mail: ozcan.sezer@inonu.edu.tr

Oğuzhan Yıldırım

MEB, Tokat, Türkiye
e-mail: oguzhan.yildirim7@outlook.com

Geliş/Received: 10 Kasım 2018/November, 10, 2018

Düzeltilme/Revision: 24 Aralık 2018/December, 24, 2018

Kabul/Accepted: 28 Aralık 2018/December, 28, 2018

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Anne babalar, gelişimlerinin desteklenmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması noktasında çocukları için en önemli kişilerdir. Anne babaların aile içindeki tutum ve davranışları, çocukları olumlu veya olumsuz yönde yaşam boyu etkileyebilmektedir. Sağlıklı anne baba tutum ve davranışları, çocukların sosyal yönden uyumlu ve başarılı bireyler olmasına yardımcı olurken ahlaki ve duygusal yönden de olumlu yönde gelişmesini sağlamaktadır (Bornstein ve Bornstein, 2007). Anne baba tutumları, yalnızca çocukluk döneminde değil tüm yaşam dönemlerinde etkili olmaktadır.

Üniversiteye başlayan gençlerin sosyal uyumu, akademik başarısı, sorun çözme becerisi ve öz yeterliliği gençlerin anne baba tutumlarından etkilenmektedir. Bu gençler üniversite yaşamıyla beraber yeni insanlarla tanışıp arkadaşlık ilişkileri kurmakta, yeni bir ortama uyum sağlamaya çalışmakta ve akademik bir sürecin içine dâhil olmaktadır. Üniversite eğitimi almak için gençlerin çoğu ailelerinin yanından ayrılmakta ve bundan dolayı bazı sorunlar yaşamaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar çoğunlukla akademik konularda, aile ve arkadaş ilişkilerinde görülmektedir (Bilgin, 2000; Erkan, Özbay, Çankaya ve Terzi, 2012; Şahin, Fırat, Zoraloğlu ve Açıkgoz, 2009; Yeşilyaprak, 1985).

Anne Baba Tutumu

Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan bir sistem olarak kabul edilmektedir. Çocuklar ile anne baba arasındaki etkileşim bu dinamik sistem içinde değişip gelişmekte ve bu durum aile ortamını belirlemektedir. Ülkeler, kültürler ve alt kültürler aile ilişkilerini ve anne babanın çocuklarına yönelik yaklaşım biçimlerini etkilemektedir. Bu yaklaşım biçimlerini etkileyen faktörler içinde toplumun sosyoekonomik durumu, dini inanışları, değer yargıları ve töreleri bulunmaktadır. Anne babanın çocuk üzerinde büyük etkisi vardır (Özguven, 2001). Ebeveynler nasıl anne baba olacaklarını çoğunlukla kendi anne babalarından öğrenmektedirler. Bu durum bir döngü halinde olabilmektedir (Gander ve Gardiner, 2007). Anne baba ile çocuk arasındaki ilişki anne baba tutumuna bağlı olarak şekillenirken bu ilişkinin sağlıklı olması durumunda çocuklarda uyum sorunları oluşabilmektedir. Anne babaların tutumları kendi çocukluk dönemlerindeki deneyimlerinden de etkilenmektedir (Yavuzer, 2001).

Baumrind (1971), okul öncesi dönemindeki çocuklarla ev ortamındaki gözlemleri ve laboratuvar çalışmaları sonucu anne baba tutumlarını kuramsal çerçevede ele almıştır. Üç farklı anne baba tutumundan bahseden Baumrind bu tutumları; otoriter, demokratik ve izin verici olarak ifade etmiştir. Maccoby ve Martin (1983) ise anne baba tutumlarını talepkârlık ve duyarlılık olmak üzere iki ana

boyutta ifade etmiştir. Anne babanın çocuğundan isteklerde bulunması ve beklenti içinde olması talepkârlığı, çocuğun istek ve ihtiyaçlarına karşı ailenin ilgili olması ise duyarlılığı ifade eder. Bu iki boyutun altında dört farklı anne baba tutum stili bulunmaktadır. Bunlar;

1. Talepkârlığın ve duyarlığın yüksek olduğu demokratik tutum,
2. Talepkârlığın yüksek duyarlığın düşük olduğu otoriter tutum,
3. Talepkârlığın düşük duyarlığın yüksek olduğu izin verici/hoşgörülü tutum,
4. Talepkârlığın ve duyarlığın düşük olduğu izin verici/ihmalkâr anne baba tutumlarıdır.

Ebeveynler çocuklarına bağımsız ve özerk bir kişilik kazandırma, aşırı denetim kurma, kabul edici ve reddedici bir tutuma sahip olma yaklaşımları sergilerler. Anne baba tutumlarından ilgisiz tutum özerklik ile reddetmenin, demokratik tutum özerklik ile kabul etmenin, otoriter tutum reddetme ile denetimin ve koruyucu tutum kabul etme ile denetimin birleşmesiyle ortaya çıkmaktadır (Özgüven, 2001)

Otoriter tutuma sahip aileler, çocuklarının kendilerine itaat etmelerini isteyip çocuklarıyla samimi iletişim kurmaktan kaçınmaktadırlar. Çocuklarının görüşlerine önem vermezken ve söz hakkı da tanımamaktadırlar. Bu tutum ile çocuklarına yaklaşan anne babalar çocuklarına karşı sevgi besleseler bile bunu çocuklarının itaat etmeleri karşılığında göstermektedir (Özgüven, 2001; Yavuzer, 2002). Sözlü iletişimi tercih etmeyip cezaya ve katı disiplin anlayışına önem veren bu anne babalar çocuğun özerkliğini değil itaat etmesini beklemektedir (Steinberg, 2007).

Demokratik tutuma sahip anne babalar çocukların fikirlerini önemsemekte, duygularını paylaşmakta ve aile içinde verilecek kararlarda çocukların görüşlerine başvurumaktadırlar. Destekleyici ve güven verici davranan bu anne babalar çocuklarına karşı duydukları sevgiyi koşulsuz olarak gösterirler. Çocukların ihtiyaçlarını ve isteklerini önemseyip bağımsız bir kişiliğe sahip olmaları yönünde onları desteklemektedirler. Demokratik ailelerde temel yapı; koşulsuz sevgi, empati ve samimiyettir (Özgüven, 2001). Aile içinde kurallar önceden belirlenmiş ve çocuğun hangi durumlarda ödül veya ceza ile karşılaşacağı bilinmektedir. Bu çocuklar anne ve babalar ile eşit haklara sahip olup dengeli ve uyumludur. Demokratik tutumla büyüyen çocukların; yaratıcı, özgüveni yüksek, hak

kavramına saygı gösteren, iletişim becerisi kazanmış ve karar mekanizmaları gelişmiş olmaları beklenmektedir (Tuzcuoğlu, 2004).

Koruyucu-istekçi anne baba tutumunda ebeveynler çocuklarına aşırı ilgi göstererek çocuklarını kontrol etmeye çalışmaktadırlar. Bu durumda çocuklar diğer insanlara bağımlı ve özgüveni düşük bireyler olabilmektedir (Yavuzer, 2010). Tuzcuoğlu'na (2004) göre koruyucu-istekçi anne baba tutumuyla yetişen çocuklar ailelerinden ayrıldıklarında birçok sorunla karşılaşabilmektedir. Çevrelerinde kendilerini koruyacak birini aramaya başlayan, görev ve sorumluluklarını yerine getiremeyen, yeni beceriler kazanma konusunda sorunlar yaşayan bu çocuklar kendi kendilerine yetememektedir.

İlgisiz anne baba tutumunda anne babalar çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamayı düşünmezler. Çocuğun davranışlarıyla ve yaşantısıyla ilgilenmezler. Çocuklar oldukça serbesttir ve karar aldıkları zaman bunu tek başlarına yaparlar. Ebeveyn ile çocuk arasında iletişim eksikliği bulunmaktadır. Bu durum çocuğun psikolojik olarak reddedilmesine kadar gidebilmektedir. Bu anne babalar çocuklarını kendi çevresinden uzak tutmaya çalışmaktadır (Özgüven, 2001). İlgisiz anne babalar çocuklarının nerede oldukları ve neler yaptıklarıyla ilgilenmemekte, ev yaşantılarını kendi isteklerine göre belirlemektedir (Steinberg, 2007).

Kardeş İlişkileri

Kardeş; anne veya babalarından en az birinin ortak olduğu çocukların birbirine göre adıdır (TDK, 2011). Bu çocuklar arasındaki ilişki ise kardeş ilişkisi olarak tanımlanmakta ve bu süreç yaşamın tüm dönemlerinde devam etmektedir. Aile ve kardeş ilişkileri her toplumun önemli bir parçasıdır. Kardeş ilişkileri yalnızca aile hayatıyla sınırlı değildir ve toplum içinde önemli bir yeri vardır. Cicrelli (1994) kardeşliğin biyolojik yolla ve ebeveynlerin evlat edinmesiyle gerçekleştiğini ifade etmiştir.

Furman ve Buhrmester (1985) kardeş ilişkilerinde dört temel faktör bulunduğunu ifade etmiştir. Bunlar; yakınlık, güç, çatışma ve rekabettir. Yakınlık faktörü kardeşler arasındaki iletişim ve samimiyetle ilgiliyken güç faktörü kardeşler arasındaki yaş farkıyla ilişkilidir. Çatışma ve rekabet ise kardeşlerin yaşadıkları kıskançlıklar, tartışmalar ve anlaşmazlıklar sonucu ilişkilerinde ortaya çıkan değişim ve gelişimi kapsamaktadır.

Erkek ve kız kardeşler arasındaki ilişkinin özelliklerinden biri ebeveynlerle paylaşılan biyolojik ve duygusal bağlardır. Birbirleriyle daha sık etkileşime giren

kardeşler hem daha olumlu hem de daha olumsuz etkileşimlere sahip olmaktadır. Dunn'a (1983) göre kardeş ilişkilerini diğer ilişkilerden ayıran özellikler; tamamlayıcı ve karşılıklı unsurlar içermesi, çeşitli bireysel farklılıkları kapsaması ve en önemlisi de her bir kardeşin bu ilişkiyi farklı algılamasıdır. Psikolojik sağlığı yüksek olan kişiler düşük olan kişilere göre kardeş ilişkilerini daha düşük çatışma düzeyinde algılamaktadır. Bu durum olumsuz kardeş ilişkilerinin psikolojik sağlığı zayıflatmasıyla da açıklanabilmektedir (Stocker, Lanthier ve Furman, 1997). Olumlu kardeş ilişkisine sahip bireyler daha yüksek özgüvene sahiptir (Sherman, Lansford ve Volling, 2006). Dunn (1995) kardeşlerin çatışma nedenlerini; kişilik çatışmaları, sıkıntılar, kişisel eşyalar, bölge, mekân ve kurallar, yönetim ve yorgunluk ile açıklık olarak ifade etmiştir.

İnsanların kardeşlerine yönelttiği üç çeşit duygu bulunmaktadır. Bunlar; kararsız (ne hissettiklerini tam manasıyla bilmemek), pozitif ve negatif duygulardır. Kadınların kız kardeşlerine yönelik temel duyguları, erkeklerin erkek kardeşlerine yönelik temel duygularına göre daha bilinçlidir. Yetişkinlikte kardeş ilişkileri yardımlaşma çerçevesinde şekillenmektedir. Bu yardımlaşma alanlarını en fazla hastalık ve ulaşım konuları içermektedir (Frazier, 1990).

Kardeş ilişkileri yalnızca çocukluk döneminde ve aile içinde yer alan bir ilişki türü değildir. Yaşamın tüm süreçlerinde kardeş ilişkileri devam etmektedir. Anne baba davranışlarının çocuklar arasında değişiklik göstermesi; kardeşler arasında farklılıklarının oluşmasına neden olabilmektedir. Bu durum anne baba tutumunun önemini göstermektedir (Cicirelli, 1994).

Sosyal Karşılaştırma

Sosyal karşılaştırma; kişinin kendi fikirlerini, yeteneklerini ve kendileri hakkında birçok şeyi bilmek amacıyla kendini başkalarıyla kıyaslaması ve kendini değerlendirmesi anlamına gelir (Festinger, 1954). Bu karşılaştırmalar kimi zaman kendinden düşük olarak görülen kişilerle yapılır ve bunun adına aşağı doğru karşılaştırma denir. Kimi zaman da kendinden yüksek görülen kişilerle yapılır buna da yukarı doğru karşılaştırma adı verilir.

İnsanların kişilerarası ilişkilerde sahip olduğu iki temel eğilim bulunmaktadır. Bu eğilimlerin ilki; insanların başkalarıyla bütünleşmek, onlara benzemek ve onlardan aşağıda kalmamak yönünde isteklerinin olmasıdır. Diğeriyse başkalarından farklı olmak ve onlardan üstün özelliklere sahip olmaktır. İnsanlar

bu talepleri yerine getirip getiremediklerini ancak kendilerini başkalarıyla kıyaslayarak öğrenebilmektedirler. Sosyal karşılaştırma denilen bu durum, sosyal etkileşim için vazgeçilmez bir unsurdur (Bilgin, 2007; Coşkun, 2012). Kişinin kendini değerlendirmesi, ölçmesi ve hangi düzeyde olduğunu görmesi için; öz değerlendirme yapması, kendini geliştirmesi ve öz eleştiri yapması gerekmektedir (Taylor, Neter ve Wayment, 1995). Monteil (1993) insanların Aristoteles döneminden bugüne kadar sosyal karşılaştırma yaparak kendini değerlendirdiğini ifade etmektedir. Bu sosyal karşılaştırma zorunlu ve evrensel bir özellik olarak kabul edilmektedir (Akt., Bilgin, 2007). Sosyal karşılaştırma yalnızca geçmişi ve şimdikiyi değerlendirmek için değil, gelecekteki beklentilerin tahmini için de kullanılmaktadır (Suls, Martin ve Wheeler, 2002).

Carl Rogers benlik bilinci kavramına oldukça önem vermektedir. Benlik bilinci; insanların kendilerine yönelik düşüncelerini, algılarını ve kendini nasıl gördüklerini içerir. Her insan benliğini geliştirmeyi ve daha olumlu bir benliğe sahip olmayı istemektedir. Maslow'un kuramında da benlik bilinci kavramı önemli bir yer tutmaktadır. İnsanlar kendini gerçekleştirme güdüsüne sahiptir. Bu noktaya ulaşan kişiler; kendilerini, başkalarını ve gerçeği olduğu gibi kabul ederler, kendilerini ve yaşamı severler, kendileriyle ve algıladıkları özellikleriyle memnun yaşarlar (Cüceloğlu, 2010). Şahin, Basım ve Çetin'e (2009) göre olumlu kendilik algısına sahip kişiler, duygularını daha rahat ifade eder ve çatışma çözme becerileri yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin kendilerini algılaması sosyal karşılaştırmalar yaparak gerçekleşmektedir. Bilgin'e (2000) göre insanlar kendilerini değerlendirmek, geliştirmek ve benlik değerini yükseltmek amacıyla sosyal karşılaştırma yapmaktadırlar. Kendilerini değerlendirmelerinin altında birçok farklı sebep yer almaktadır.

Üniversite öğrencilerinin kendilerini değerlendirmeleri algıladıkları anne baba tutumlarıyla yakından ilgilidir. Anne baba tutumunu demokratik olarak algılayan gençler kendilerini daha olumlu değerlendirirken otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumuna sahip gençlerin kendilerini daha olumsuz algıladıkları ortaya çıkmıştır (Sezer, 2010). Benzer şekilde Çeçen (2008) anne babasını otoriter olarak algılayan üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamları boyunca kendilerini daha yalnız hissettiğini ve daha çok problemlerle karşılaştığını ifade etmiştir. Bu problemler; insan ilişkileri, akademik başarı, aile özlemi ve uyum gibi birçok alanda ortaya çıkmaktadır.

Erginoğlu'nun (2015) araştırmasına göre olumsuz anne baba tutumları çocukların davranış ve uyum problemleri yaşamalarına ve kardeş ilişkilerinin

olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik farklı anne baba tutumu sergilemeleri de kardeşlerin farklı özelliklere ve farklı sorunlara sahip olmalarına neden olabilmektedir (Cicirelli, 1994). Aile içinde sorun ortaya çıkması da kardeşler arasında problemler yaratabilmektedir (Dunn, 1995). Bu durum anne, baba ve çocuk arasındaki ilişki ve etkileşimin kardeş ilişkilerini ne denli etkilediğini ortaya çıkarmaktadır. Bireyin bebeklik döneminde annesiyle arasında güvenli bağlanmanın gerçekleşmemiş olması, yetişkinlik döneminde dahi kardeşler arasında çatışmalar ortaya çıkarabilmektedir (Volling ve Belsky, 1992).

Anne baba tutumu ile kendini değerlendirme ve kardeş ilişkilerinin incelendiği araştırmalar göstermiştir ki; üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunların nedenleri arasında; anne baba tutumları, kardeş ilişkilerinin niteliği ve gençlerin kendilerini algılamaları yer almaktadır.

Aile içinde kardeş ilişkilerinin büyük bir öneme sahip olmasına rağmen kardeş ilişkilerini inceleyen araştırmaların azlığı dikkat çekmiştir (Soysal, Yurdabakan, Baş ve Aysan, 2016). Anne baba tutumları ile kardeş ilişkileri ve kendini değerlendirme konularının ayrı ayrı çalışıldığı araştırmalara rastlanmıştır ancak bu üç konunun bir arada çalışıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma konusunun üniversite öğrencisi olan gençler için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Böylece bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarına göre kendilerini değerlendirmeleri ve kardeşleriyle olan ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca katılımcıların cinsiyeti, sınıf düzeyi, anne baba tutumuyla ilişkili olarak anne baba eğitim düzeyi, kardeş ilişkileriyle ilişkili olarak ise kardeş sayısı ve doğum sırası araştırma kapsamında incelenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Gençlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre kendini değerlendirmeleri farklılaşmakta mıdır?
2. Gençlerin algıladıkları anne baba tutumuna göre kardeş ilişkileri farklılaşmakta mıdır?
- 3.a Üniversite öğrencilerinin anne babalarını demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter olarak algılamaları bazı demografik özelliklerine (cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim, baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve doğum sırası) göre farklılık göstermekte midir?

3.b Üniversite öğrencilerinin kardeş ilişkileri bazı demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

3.c Üniversite öğrencilerinin kendini değerlendirmeleri bazı demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın yöntem kısmında araştırmanın modeli, araştırma grubunun özellikleri, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile güvenilirlik geçerlik çalışmaları, veri toplama süreci, verilerin analizi ve kullanılan istatistik yöntemler ve sınırlılıklar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmalarında, oldukça fazla kişiden oluşan örneklemden birçok bilgi ve veri elde edilebilir. Tarama modelinde var olan bir durumun veya gerçekliğin olduğu gibi ortaya çıkarılması amaçlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 2017-2018 öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 333'ü kadın 155'i erkek toplamda 488 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrenciler tüm katılımcıların seçilme şansının eşit olduğu basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme, örnekleme teorilerinin temeli olarak kabul edilmektedir. Eşit olasılıklı seçme yöntemi olarak da adlandırılmaktadır (Johnson ve Christensen, 2014).

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine; kişisel bilgi formu, Algılanan Anne Baba Tutumları Ölçeği, Yaşam Boyu Kardeş İlişkileri Ölçeği ve Sosyal Karşılaştırma Ölçeği uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu. Katılımcıların cinsiyeti, sınıfı, anne baba eğitim durumları, kardeş sayısı ve doğum sırasının yer aldığı bilgi formudur.

Ana Baba Tutumları Ölçeği (ABTÖ). 1972 yılında Kuzgun tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeği, Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1993) tarafından revize edilmiştir. Ölçek demokratik, otoriter ve koruyucu-istekçi olmak üzere üç alt boyuttan ve toplamda 40 sorudan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Anne Baba Tutumları Ölçeğinin Cronbach Alfa ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısının demokratik tutum için 0.89, koruyucu-istekçi tutum için 0.82 ve otoriter tutum için 0.78 olduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin test tekrar test yöntemi ile hesaplanan kararlılık katsayısı demokratik tutum için 0.92, koruyucu-istekçi tutum için 0.75 ve otoriter tutum için 0.79 olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışması için 1992-1993 yılında Gazi Üniversitesi İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören 100 öğrenciye Anne Baba Tutumları Ölçeği uygulanmıştır ve yapılan faktör analizi ile ölçeğin boyutlarının belirlenmiştir. Sonuçlara göre maddelerin çoğu 1.faktörde toplanmış, bunu 2.faktörde toplanan maddeler takip etmiştir. 1. faktörde yer alan maddeler demokratik ve otoriter tutumu ölçen maddeler olarak ifade edilmiştir. 2. faktörde ise koruyucu-istekçi tutumu ölçen maddeler yer almıştır.

Yaşam Boyu Kardeş İlişkileri Ölçeği (YBKİÖ). Riggio tarafından 2000 yılında geliştirilen ölçek, bireylerin çocukluk ve yetişkinlik dönemlerindeki kardeş ilişkilerine yönelik tutumlarını ölçmektedir. Türkçe kültürüne uyarlama çalışmaları 2015 yılında Öz tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek 48 maddesi olan, toplam puanı 48-240 arasında değişen, 5'li likert tipi bir ölçektir. YBKİÖ, 6 alt ölçekten oluşmaktadır. 1-8.madde yetişkin duygularını, 9-16.madde yetişkin davranışlarını, 17-24 yetişkin bilişselliğini, 25-32 çocukluk duygularını, 33-40 çocukluk davranışlarını ve 41-48 çocukluk bilişselliğini yansıtmaktadır. 6,13,19,25,27,28,38,42. maddeler ise ters puanlanan maddelerdir. Ölçeğin ve alt boyutlarının iç tutarlılık güvenirlik katsayıları; yetişkin duyguları boyutu için 0.91, yetişkin davranışları boyutu için 0.87, yetişkin bilişselliği boyutu için 0.91, çocukluk duyguları boyutu için 0.89, çocukluk davranışı boyutu için 0.84, çocuk bilişselliği boyutu için 0.88 ve toplam ölçek için 0.96 olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışması ise Jeong, Jeong, You, Lyoo, Im, Bae ve Kim (2013) tarafından yapılmıştır. Yapılan bu geçerlik çalışması ile Yaşam Boyu Kardeş İlişkileri Ölçeği'nin kişilik, sosyal destek, psikolojik sağlık, sosyal istenirlik

ölçekleri ve yetişkin kardeş ilişkisi niteliği ölçeği ile ayırddedici ve yakınsak geçerliliğe sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu analiz ile model-veri uyum indeksinin iyi-kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi ile ölçeğe ait altı faktörlü yapı Türk kültüründe de doğrulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlılık ve test tekrar test analizleri yapılmıştır. Test tekrar test analizi sonucu elde edilen korelasyon katsayısı ($r=0.95$, $p<0.01$) ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir (Soysal vd., 2016).

Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (SKÖ). Gilbert, Allan ve Trent (1991) tarafından geliştirilen ölçek, 1993 yılında Şahin, Durak ve Şahin tarafından Türkçe kültürüne uyarlanmıştır. 18 maddeden oluşan ve toplam puanlaması 18-108 arasında değişen ölçekte yüksek puan olumlu benlik algısına, düşük puanlar ise olumsuz benlik algısına işaret etmektedir. Her bir madde iki zıt kutuptan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik çalışması 501 kişi üzerinde yapılmış Cronbach Alfa ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısının 0.89 olduğu ve ölçeğin güvenilir olduğu ifade edilmiştir. Ölçeğin ölçüt geçerliğinin hesaplanması için Beck Depresyon Ölçeği ile korelasyonunun -0.19 ($p<.000$) çıktığı, Kısa Semptom Envanterinin alt ölçekleriyle korelasyonunun ise 0.14 ile -0.34 arasında değiştiği bulunmuştur. Yapı geçerliğini hesaplamak için yapılan çalışmada Beck Depresyon Envanterinden 9 altı ve 17 üstü puan alan grupların SKÖ'ye göre ayrıştırılabildiği ortaya çıkmıştır.

Uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısı 0.87 çıkmıştır. Ölçeğin orijinal çift kutuplu beş özelliğinin Beck Depresyon Ölçeği ile korelasyonu -0.66 olarak bulunmuştur. Çift kutuplu özelliklerin Beck Depresyon Ölçeği ile korelasyonları Yetersiz – Üstün için -0.77 , Beceriksiz – Becerikli için -0.74 , Sevilmeyen Biri – Sevilen Biri için -0.60 ve İtilmiş – Kabul Edilmiş için -0.57 olarak çıkmıştır (Savaşır ve Şahin, 1997).

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın yapılabilmesi için İnönü Üniversitesi Rektörlüğüne izin dilekçesi ile başvuru yapılmıştır. Gerekli izinlerin alınmasından ardından ölçekler, araştırmacı tarafından öğrencilere grup halinde uygulanmıştır. Ölçekler dağıtılırken katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmıştır. Ölçeklerin doldurulması yaklaşık 20 dakika, verilerin toplanması ise iki hafta sürmüştür. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve istatistiksel işlem için hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS Statistics 23 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel metotlar (Frekans, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapma) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası ve anne babaya ilişkin bilgiler gibi değişkenler ile anne baba tutumu, sosyal karşılaştırma ve kardeş ilişkileri arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Örneklem için t-Testi (independent samples t test) ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular %95 güven aralığında, $p < .05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizlerinde (ANOVA) varyansların eşit olduğu durumlarda Tukey ve Scheffe, eşit olmadığı durumlarda Dunnett's C testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri ne düzeyde etkilediğine ilişkin yapılan etki büyüklüğü hesaplamasında Eta-kare yöntemi kullanılmıştır. Etki büyüklüğü değerleri .01 küçük, .06 orta ve .14 büyük olarak ifade edilmiştir (Green ve Salkind, 2005; Akt., Can, 2017).

Sınırlılıkları

Araştırma, 2017-2018 öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 8 farklı bölümde öğrenim gören 488 üniversite öğrencisiyle sınırlıdır. Araştırma bulguları ise “Algılanan Anne Baba Tutumları Ölçeği”, “Sosyal Karşılaştırma Ölçeği” ve “Yaşam Boyu Kardeş İlişkileri Ölçeği”nden elde edilen verilerle ve araştırmada kullanılan kişisel bilgi formunda yer alan bilgiler ile sınırlıdır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumlarına göre kardeş ilişkileri ve kendini değerlendirmelerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı yer almaktadır.

1. Gençlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre kendini değerlendirmeleri farklılaşmakta mıdır?

Gençlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre kendilerini değerlendirmelerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Gençlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Kendilerini Değerlendirmeleri

Anne Baba Tutumu	n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark	
Demokratik	Düşük	80	4,06	,88172	2	8,413	,00**	0-1
	Orta	326	4,37	,75691				0-2
	Yüksek	82	4,58	,99922				
Koruyucu-İstekçi	Düşük	89	4,38	,78871	2	,973	,38	-
	Orta	308	4,38	,83648				
	Yüksek	91	4,25	,87546				
Otoriter	Düşük	85	4,58	,82910	2	4,795	,01*	0-1
	Orta	325	4,34	,84437				0-2
	Yüksek	78	4,18	,76067				

(*p<.05, **p<.01)

Anne Baba Tutum Ölçeğinin Demokratik, Koruyucu-istekçi ve Otoriter alt boyutlarında düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç kategori belirlenmiştir. Alt boyutların ortalama puanları ile standart sapmanın farkına kadar olan puan düşük, ortalama puan ile standart sapmanın toplamına kadar olan puan orta, daha üstü ise yüksek düzey olarak kategori haline getirilmiştir.

Gençlerin demokratik anne baba tutum alt ölçeğinden 47 ve aşağı puan alanlar düşük, 48 ile 67 puan arası alanlar orta, 68 ve üstü puan alanlar ise yüksek düzeyde demokratik anne baba tutumu algıladığı kabul edilmiştir. Koruyucu-istekçi anne baba tutum alt ölçeğinden 24 ve aşağı puan alanlar düşük, 25 ile 44 puan arası alanlar orta, 45 ve üstü puan alanlar ise yüksek düzeyde koruyucu-

istekçi anne baba tutumu algıladığı kabul edilmiştir. Otoriter anne baba tutum alt ölçeğinden 13 ve aşağı puan alanlar düşük, 14 ile 25 puan arası alanlar orta, 26 ve üstü puan alanlar ise yüksek düzeyde otoriter anne baba tutumu algıladığı kabul edilmiştir.

Düşük düzeyde ($\bar{X}=4.06$) demokratik anne baba tutumu algılayan gençler, orta ($\bar{X}=4.37$) ve yüksek ($\bar{X}=4.58$) düzeyde demokratik anne baba tutumu algılayan gençlere göre kendilerini daha olumsuz değerlendirmektedir ($F_{2,485}=8.41, p<.01$). Bu durum düşük etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2=.03$). Düşük düzeyde ($\bar{X}=4.58$) otoriter anne baba tutumu algılayan gençler, orta ($\bar{X}=4.34$) ve yüksek ($\bar{X}=4.18$) düzeyde otoriter anne baba tutumu algılayan gençlere göre kendilerini daha olumlu değerlendirmektedir ($F_{2,485}=4.79, p<.01$). Bu durumun etki büyüklüğü de düşük düzeydedir ($\eta^2=.02$). Koruyucu-istekçi anne baba tutumunun kendini değerlendirme ile anlamlı bir farka sahip olmadığı görülmektedir ($F_{2,485}=.97, p>.05$).

2. Gençlerin algıladıkları anne baba tutumuna göre kardeş ilişkileri farklılaşmakta mıdır?

Gençlerin algıladıkları anne baba tutumlarına göre kardeş ilişkilerinin bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Gençlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Kardeş İlişkileri

Anne Baba Tutumu		n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark
Demokratik	Düşük	80	3,40	,80568	2	53,137	,00**	0-1
	Orta	326	3,96	,70841				0-2
	Yüksek	82	4,52	,48993				1-2
Koruyucu-İstekçi	Düşük	89	4,20	,66538	2	11,889	,00**	0-1
	Orta	308	3,98	,74328				0-2
	Yüksek	91	3,66	,83780				1-2
Otoriter	Düşük	85	4,31	,65964	2	25,311	,00**	0-1
	Orta	325	3,98	,73352				0-2
	Yüksek	78	3,50	,78326				1-2

(*p<.05, **p<.01)

Demokratik anne baba tutumu ile kardeş ilişkileri arasında anlamlı fark vardır($F_{2,485}=53.14$, $p<.01$). Yüksek düzeyde demokratik anne baba tutumuna sahip gençlerin ($\bar{X}=4.52$) kardeş ilişkileri daha sağlıklı ve kaliteli iken düşük düzeyde demokratik anne baba tutumuna sahip gençler ($\bar{X}=3.40$) daha az sağlıklı ve daha az kaliteli kardeş ilişkilerine sahiptir. Demokratik anne baba tutumunun kardeş ilişkileri üzerindeki etki büyüklüğü ise oldukça geniştir ($\eta^2=.18$). Koruyucu-istekçi ve otoriter anne baba tutumu ile kardeş ilişkileri arasında anlamlı bir fark vardır($F_{2,485}=11.89$, $p<.01$). Yüksek düzeyde koruyucu-istekçi ($\bar{X}=3.66$) ve yüksek düzeyde otoriter ($\bar{X}=3.50$) anne baba tutumuna sahip gençler daha az sağlıklı ve daha az kaliteli kardeş ilişkilerine sahiptir. Düşük düzeyde koruyucu-istekçi ($\bar{X}=4.20$) ve düşük düzeyde otoriter anne baba tutumuna ($\bar{X}=4.31$) sahip gençler daha sağlıklı ve kaliteli kardeş ilişkilerine sahiptir. Kardeş ilişkileri üzerinde koruyucu-istekçi anne baba tutumunun etki büyüklüğü orta düzeyde iken ($\eta^2=.05$) otoriter anne baba tutumunun etki büyüklüğü geniş düzeydedir($\eta^2=1$).

3.a Gençlerin anne babalarını demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter olarak algılamaları bazı demografik özelliklerine (cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim, baba eğitim düzeyi) göre farklılık göstermekte midir?

Gençlerin anne babalarını demokratik olarak algılamalarının bazı demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Demokratik Anne Baba Tutumunun Bazı Demografik Özelliklere İlişkin Analiz Sonuçları

		n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark
Cinsiyet	Kadın	333	3,92	,69440	486	4,251	,00**	0-1
	Erkek	155	3,62	,72562				
Kardeş Sayısı	2	58	4,18	,67964	4	8,320	,00**	2-4
	3	122	3,97	,69155				2-5
	4	115	3,79	,66237				2-6
	5	72	3,70	,73208				3-6 ve üstü
	6 ve üstü	121	3,62	,71737				
Doğum Sırası	1	140	3,98	,66780	5	3,307	,00**	1-6 ve üstü
	2	110	3,90	,71333				
	3	94	3,77	,69608				
	4	53	3,70	,80387				
	5	32	3,61	,57841				
	6 ve üstü	59	3,65	,78082				
Anne Eğitim	Eğitim yok	82	3,47	,74939	3	14,622	,00**	0-1
	İlkokul	263	3,80	,65413				0-2
	Ortaokul	70	3,97	,69049				0-3
	Lise ve üstü	73	4,18	,73470				1-3
Baba Eğitim	En fazla ilkokul	201	3,65	,70211	3	9,191	,00**	0-2
	Ortaokul	106	3,85	,65735				0-3
	Lise ve dengi	107	4,02	,72270				
	Üniversite	61	4,07	,72915				

(*p<.05, **p<.01)

Tablo 3'e bakıldığında gençlerin anne babalarını demokratik olarak algılamaları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(486)}=4.25$, $p<.01$). Yapılan bağımsız t-Testi sonuçlarına göre kadınların ($\bar{X}=3.92$) erkeklere ($\bar{X}=3.62$) göre anne babalarını daha fazla demokratik olarak algıladığı görülmektedir. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucuna göre 2 kardeş ($\bar{X}=4.18$) olan gençler 4, 5, 6 ve üstü kardeş olanlara göre 3 kardeş ($\bar{X}=3.97$) olan gençler ise 6 ve üstü kardeş olan gençlere göre anne babalarını daha fazla demokratik algılamaktadır ($F_{4,483}=8.32$, $p<.01$). Kardeş sayısının orta etkiye sahip olduğu ($\eta^2=.06$) görülmektedir. Kardeşleri arasında ilk sırada yer alanlar ($\bar{X}=3.98$) 6 ve üstü sırada yer alanlara ($\bar{X}=3.65$) göre anne babalarını daha fazla demokratik algılamaktadır ($F_{5,482}=3.31$, $p<.01$). Doğum sırasının etki büyüklüğü düşüktür

($\eta^2=03$). Annesinin eğitimi olmayan gençler ($\bar{X}=3.47$) anne babalarını daha az demokratik algılarken ($F_{3,484}=14.62$, $p<.01$) etki büyüklüğü orta düzeydedir ($\eta^2=.08$). Babasının eğitimi en fazla ilkokul ($\bar{X}=3.65$) olan gençler de diğerlerine göre anne babalarını daha az demokratik olarak algılamaktadır ($F_{3,471}=9.19$, $p<.01$) ve baba eğitimi orta düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir ($\eta^2=.05$).

Gençlerin anne babalarını koruyucu-istekçi olarak algılamalarının bazı demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Koruyucu-İstekçi Anne Baba Tutumunun Bazı Demografik Özelliklere İlişkin Analiz Sonuçları

		n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark
Cinsiyet	Kadın	333	2,12	,60597	486	-	,00**	0-1
	Erkek	155	2,53	,67054		6,660		
Sınıf	1	188	2,30	,67267		3,468	,01*	1-4
	2	161	2,28	,65623				2-4
	3	63	2,31	,63750				
	4	76	2,03	,58299				
Kardeş Sayısı	2	58	2,04	,59504		3,515	,01*	2-5
	3	122	2,26	,67057				
	4	115	2,28	,66719				
	5	72	2,25	,59492				
	6 ve üstü	121	2,20	,65972				

(* $p<.05$, ** $p<.01$)

Yapılan Bağımsız t-Testi sonuçlarına göre erkekler ($\bar{X}=2.53$) kadınlara ($\bar{X}=2.12$) göre anne babalarını daha koruyucu-istekçi algılamaktadır ($t_{486}=-6.660$, $p<.01$). Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre ise 4.sınıfta ($\bar{X}=2.03$) okuyan gençler 1.sınıfta ($\bar{X}=2.30$) ve 2.sınıfta ($\bar{X}=2,28$) okuyan gençlere göre anne babalarını daha az koruyucu-istekçi olarak algılarken ($F_{3,484}=3.47$, $p<.01$), bu durumun etki büyüklüğü ($\eta^2=.02$) düşük düzeydedir. 5 kardeş olan gençler ($\bar{X}=2.25$) 2 kardeş olan gençlere ($\bar{X}=2.04$) göre anne babalarını daha fazla

koruyucu-istekçi olarak algılamaktadırlar ($F_{4,483}=3.51$, $p<.01$), Kardeş sayısının etki büyüklüğü ($\eta^2=.03$) düşük düzeydedir.

Gençlerin anne babalarını otoriter olarak algılamalarının bazı demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin sonuçlar aşağıda Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Otoriter Anne Baba Tutumunun Bazı Demografik Özelliklere İlişkin Analiz Sonuçları

		n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark
Cinsiyet	Kadın	333	1,78	,54660	257	8,113	,00**	0-1
	Erkek	155	2,27	,65530				
Kardeş Sayısı	2	58	1,65	,47549	4	4,458	,00**	2-3
	3	122	1,90	,66038				
	4	115	2,03	,65382				
	5	72	2,04	,60637				
	6 ve üstü	121	1,98	,60254				
Anne Eğitim	Eğitim yok	82	1,98	,59612	3	2,919	,03*	0-3
	İlkokul	263	1,99	,65828				
	Ortaokul	70	1,85	,50943				
	Lise ve üstü	73	1,78	,61507				

(* $p<.05$, ** $p<.01$)

Yapılan Bağımsız t-Testi sonuçlarına göre erkeklerin ($\bar{X}=2.27$) kadınlara ($\bar{X}=1.78$) göre anne babalarını otoriter algılamaları daha yüksek çıkmıştır ($t_{257}=-8,113$, $p<.01$). Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre 2 kardeş ($\bar{X}=1.65$) olan gençler 2'den fazla kardeşe sahip olanlara göre anne babalarını daha az otoriter olarak algılamaktadır ($F_{4,483}=4.56$, $p<.01$) ve düşük düzeyde etkiye sahiptir ($\eta^2=.04$). Annesinin eğitimi olmayan ($\bar{X}=1.98$) gençler annesi lise ve üstü eğitime sahip ($\bar{X}=1.78$) olan gençlere göre daha fazla otoriter anne baba tutumu algılamaktadır ($F_{3,484}=2.92$, $p<.05$). Anne eğitimi düşük bir etkiye sahiptir ($\eta^2=.02$). Baba eğitimi ile anne babayı otoriter algılama arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($F_{3,471}=1.55$, $p>.05$).

3.b Gençlerin kardeş ilişkileri bazı demografik göre farklılık göstermekte midir?

Gençlerin kardeş ilişkilerinin bazı demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

		n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark
Cinsiyet	Kadın	333	4,08	,72868	486	5,218	,00**	0-1
	Erkek	155	3,70	,77983				
Anne Eğitim	Eğitim yok	82	3,86	,73790	3	1,319	,27	-
	İlkokul	263	3,95	,75671				
	Ortaokul	70	4,10	,71366				
	Lise ve üstü	73	3,99	,86185				
Baba Eğitim	En fazla ilkokul	201	3,88	,76271	3	2,773	,04*	0-2
	Ortaokul	106	3,91	,78628				
	Lise ve dengi Üniversite	107	4,14	,70604				
		61	4,01	,83897				

(*p<.05, **p<.01)

Yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları kadınların ($\bar{X}=4.08$) erkeklere ($\bar{X}=3.70$) göre daha sağlıklı ve kaliteli kardeş ilişkilerine sahip olduğunu ortaya koymaktadır ($t_{(486)}=5,22$, $p<.01$). Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre kardeş ilişkileri ile anne eğitim durumu arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($F_{3,484}=1.32$, $p>.05$). Babası en fazla ilkokul mezunu ($\bar{X}=3.88$) olan gençlerin babası lise mezunu olan ($\bar{X}=4.14$) gençlere göre daha az kaliteli kardeş

ilişkinde sahip olduğu ortaya çıkmıştır ($F_{3,471}=2.77, p<.05$). Baba eğitiminin etki büyüklüğü düşük düzeydedir ($\eta^2=.02$).

3.c Gençlerin kendilerini değerlendirmeleri bazı demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

Gençlerin kendilerini değerlendirmelerinin bazı demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve buna ilişkin analiz sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

		n	\bar{X}	ss	sd	F/t	p	Anlamlı Fark
Cinsiyet	Kadın	333	4,39	,84817	486	1,04	,30	-
	Erkek	155	4,30	,80702				
Anne Eğitim	Eğitim yok	82	4,32	,81826	3	,077	,97	-
	İlkokul	263	4,36	,76835				
	Ortaokul	70	4,38	,98975				
	Lise ve üstü	73	4,36	,93705				
Baba Eğitim	En fazla ilkokul	201	4,33	,78287	3	,753	,52	-
	Ortaokul	106	4,37	,83916				
	Lise ve dengi	107	4,45	,82785				
	Üniversite	61	4,27	,95225				

(* $p<.05$, ** $p<.01$)

Yapılan Bağımsız t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre gençlerin kendini değerlendirmeleri ile cinsiyet, anne eğitim ve baba eğitim arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>.05$).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada gençlerin algıladıkları anne baba tutumuna göre kendini değerlendirmelerinin ve kardeş ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda algılanan anne baba tutumları, kardeş ilişkileri ve kendini değerlendirmelerinin; cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası ve anne baba eğitim düzeyi açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Araştırma soruları doğrultusunda veriler analiz edilmiş, ortaya çıkan bulgulara yönelik sonuçlar tartışılmış ve öneriler ortaya konulmuştur.

Anne babalarını demokratik olarak algılayan gençlerin kendilerini değerlendirmeleri daha olumlu iken, anne babalarını otoriter olarak algılayan gençlerin kendilerini daha olumsuz değerlendirdiği ortaya çıkmıştır. Koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile gençlerin kendilerini değerlendirmeleri arasında ise anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu analiz sonucu Milevsky, Schlechter, Netter ve Keehn (2007) tarafından belirtilen otoriter anne baba tutumunun özsaygıyı düşürdüğü araştırma sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Sezer ve Oğuz (2010) ve Emir (2014) benzer olarak üniversite öğrencilerinde demokratik anne baba tutumuna sahip olmanın kendilik algısını olumlu yönde; otoriter tutum ve koruyucu tutuma sahip olmanın ise kendilik algısını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Çelik (2010)'in çalışmasına göre; üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinden sağlıklı bakım ve ilgi görmemeleri ile aile içinde huzursuzluk, çatışma ve şiddet olayları yaşamaları olumsuz benlik yapısı geliştirmelerine sebep olmaktadır.

Anne babalarını yüksek düzeyde demokratik olarak algılayan gençlerin kardeş ilişkilerinin daha kaliteli olduğu görülmüştür. Demokratik anne baba tutumunun düşük olması kardeş ilişkilerindeki olumsuz durumları da beraberinde getirmektedir. Bu sonuç şu şekilde açıklanabilir; demokratik anne baba tutumunda tüm aile üyeleri değer görmekte ve bu durum aile ilişkilerini ve kardeş ilişkilerini olumlu yönde etkilemektedir. Anne babalarından yüksek düzeyde otoriter ve koruyucu-istekçi tutum algılayan gençlerin kardeş ilişkileri de olumsuz ve düşük kalitede olmaktadır. Kardeş ilişkilerindeki kalitenin yüksek olduğu durumlarda, otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumunun düşük, demokratik anne baba tutumunun ise yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Çeçen (2008) bu araştırma sonucuyla benzer olarak otoriter anne baba tutumuna sahip üniversite öğrencilerinin aile üyeleriyle arasındaki ilişkinin düşük kalitede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Volling ve Belsky'e (1992) göre bebeklik döneminde anne ile güvenli bağlanma gerçekleştirilememiş olan bir birey gelecekte kardeşine saldırganca bir tutum sergileyebilir. Gass, Jenkis ve Dunn (2007) ise kardeşler arasındaki sağlıklı ilişkinin anne çocuk arasındaki ilişki kalitesiyle bağlantılı olduğunu ifade etmektedir. Birbirleriyle sık sık anlaşmazlık ve çatışma yaşayan kardeşlerin mutsuz oldukları görülmüştür (Sherman, Lanford ve Volling, 2006). Tüm bu sonuçlar, bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Kadınların erkeklere göre anne babalarını daha demokratik algıladıkları görülmektedir. Erkekler ise kadınlara göre anne babalarını daha koruyucu-istekçi ve daha otoriter olarak algılamaktadırlar. Gönen (2014) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada birebir aynı sonuca ulaşırken; Demiriz ve Öğretir (2014) ve Biricik (2011) araştırmalarında katılımcıların cinsiyetlerine göre anne baba tutumlarında bir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir.

Gençlerin algıladıkları koruyucu-istekçi anne baba tutumu okudukları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre 4. sınıfta okuyan gençlerin algıladıkları koruyucu-istekçi anne baba tutumu 1.ve 2.sınıfta okuyan gençlere göre daha düşüktür. Üniversite 4. sınıfta okuyan gençlerin üniversiteye yeni başlayan gençlere göre kendilerini daha rahat ve güvende hissetmeleri normaldir. Anne babaları da üniversiteye yeni başlayan gençler için daha fazla endişelenebilirler. Bu görüş 1.sınıftaki gençlerin anne babalarını daha koruyucu-istekçi algıladıkları yönündeki analiz sonucunu açıklamaktadır.

Kardeş sayısı iki olan gençlerin anne babalarını daha fazla demokratik ve daha az otoriter algılamaları anlamlı şekilde farklıdır. Kardeş sayısı 5 olan gençler kardeş sayısı 2 olanlara göre anne babalarını daha fazla koruyucu-istekçi olarak algılamaktadır. Doğum sıralamasında ilk sırada yer alan gençler doğum sırası 6 ve üstü olanlara göre anne babalarını daha demokratik olarak algılamaktadır. Anne ve baba eğitim düzeyinin düşmesiyle gençlerin anne babalarını daha az demokratik algılama eğiliminde oldukları bulunmuştur.

Annesi eğitim görmemiş gençler, annesi lise ve üstü eğitime sahip gençlere göre anne babalarını daha fazla otoriter algılamakta, baba eğitim düzeyi ile otoriter anne baba tutumu arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu sonuçlara benzer şekilde Biçkur (2015) ve Çakır (2017) ebeveyn eğitim seviyesi düştükçe otoriter ve koruyucu-istekçi anne baba tutumunun daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Anne ve babaların eğitim seviyeleri yükseldikçe olumlu ebeveynliğe dair bilgi ve becerilere sahip olmaları ve demokratik anne baba tutumu sergilemeleri daha olasıdır.

Gençlerin cinsiyetlerine göre kardeş ilişkileri anlamlı olarak farklıdır. Kadınların erkeklere göre kardeş ilişkilerinin daha sağlıklı ve kaliteli olduğu ortaya çıkmıştır. Oliva ve Arranz (2005) benzer olarak kızların erkeklere göre daha nitelikli kardeş ilişkilerine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gençlerin kardeş ilişkileri ile annelerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark yokken kardeş ilişkileri babaların eğitim düzeyi ile anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Baba eğitim düzeyi düştükçe gençlerin kardeş ilişkilerinin niteliği de düşmektedir. Ancak Kılıçaslan

(2001) anne eğitimi ile kardeş ilişkisi arasında farklılaşma olduğunu ve anne eğitiminin düşük olmasıyla kardeşler arasındaki ilişkinin olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir.

Bu araştırmada doğum sırası ile kardeş ilişkileri arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamasına rağmen Dunn (1995) kardeşler arasındaki ilişkinin niteliğinin doğum sırası tarafından etkilendiğini ifade etmektedir. Lee, Mancini ve Maxwell (1990) kardeş ilişkisinin kalitesini; duygusal yakınlığın sağlanması, kardeş sorumluluklarının yerine getirilmesi ve samimiyetin kurulması ile açıklamaktadır. Gençlerin kendilerini değerlendirmeleri ile yaşları, cinsiyetleri, anne ve baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Erözkan (2011) ve Sezer (2010) de yapmış oldukları araştırmalarda cinsiyetin kendini değerlendirme ile anlamlı bir farka sahip olmadığını ortaya koymuşlardır.

Anne babalar; çocuklarıyla sağlıklı bir ilişkiye, iletişim becerilerine ve demokratik anne baba tutumuna sahip olmaları konusunda okul psikolojik danışmanları tarafından bilgilendirilebilir. Bu doğrultuda okul psikolojik danışmanları velilere yönelik seminerler düzenleyip bilgilendirici broşür ve afiş çalışmaları yapabilir. Anne baba eğitim düzeyi düşük olan gençlerin kardeş ilişkileri ve algıladıkları anne baba tutumları olumsuz olduğundan; okul yıllık rehberlik planı ve sınıf rehberlik planları bu konuda risk grubunda düşünülen öğrencilere yönelik olarak yapılandırılabilir.

Okul idaresi ve rehberlik servisinin işbirliğiyle aile içi iletişim, aile ve kardeş ilişkileri konularıyla ilgili projeler geliştirip okul genelinde etkinlikler uygulanabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı geniş anne baba kitlelerine ulaşabilmek için anne baba tutum ve davranışları hakkında internet ve televizyon yoluyla eğitici programlar hazırlayabilir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın işbirliğiyle, olumlu ebeveynlik ve aile ilişkileri konusunda yurt genelindeki halk eğitim merkezlerinde anne babalara seminerler düzenlenebilir. Kardeş ilişkilerini inceleyen araştırmaların yetersiz olmasından dolayı farklı değişkenlerle kardeş ilişkilerini inceleyen çalışmalar yapılabilir. Kardeş ilişkilerinin insan yaşamında en uzun süreli ilişki olduğu düşünüldüğünde, farklı yaşam dönemlerinde kardeş ilişkilerinin ne tür değişikliklere uğradığını inceleyen boylamsal çalışmalar yapılabilir. Bu çalışma üniversite öğrencileriyle yapıldığından benzer bir çalışma farklı örneklemeler üzerinde yapılabilir. Literatür

incelendiğinde kardeş ilişkileri ve anne baba tutumlarının temel psikolojik ihtiyaçlar ile birlikte incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır ve böyle bir araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

KAYNAKÇA

- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child development*, 887-907.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Biçkur, B. (2015). *Üniversite sınavına girecek öğrencilerin sınav kaygısı, benlik saygısı ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Bilgin, M. (2000). Üniversite öğrencilerinin sorunları ile değerleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 18-25.
- Bilgin, N. (2007). *Kimlik inşası*. İzmir: Aşına Kitaplar.
- Bornstein, L., & Bornstein, M. H. (2007). Parenting styles and child social development. *Encyclopedia on early childhood development*. Montreal: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development.
- Buhrmester, D., & Furman, W. (1990). Perceptions of sibling relationships during middle childhood and adolescence. *Child development*, 61(5), 1387-1398.
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cicirelli, V. G. (1994). Sibling relationships in cross-cultural perspective. *Journal of Marriage and the Family*, 7-20.
- Coşkun, H. (2012). *Sosyal psikoloji*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve davranış*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakır, A. (2017). *Anne baba tutumunun, evlilikte uyum ve sorun çözme becerisine etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.

- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin cinsiyetlerine ve anababa tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 6(3), 415-431.
- Çelik, Ç. (2010). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının kendilik algısı ve boyun eğici davranışlar üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.
- Dunn, J. (1995). *İkinci çocuk* (H. Aşuroğlu, çev. ed.). İstanbul: Papirüs Yayınevi
- Dunn, J. (1983). Sibling relationships in early childhood. *Child development*, 787-811.
- Emir, S. (2014). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bağlanma stilleri ile stresle başa çıkma biçimleri, kendilik algıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Erkan, S., Özbay, Y., Çankaya, Z. C., & Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(164).
- Erginoğlu, E. S. (2015). *Kardeş ilişkileri, anne-baba tutumları, davranış ve uyum problemlerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Erözkan, A. (2011). Lise öğrencilerinin sosyal karşılaştırma ve depresyon Düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(13).
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human relations*, 7(2), 117-140.
- Frazier, B. H. (1990). Sibling Relationships in Adulthood.
- Furman, W., & Buhrmester, D. (1985). Children's perceptions of the qualities of sibling relationships. *Child development*, 448-461.
- Gander, M. J., Gardiner, H. W. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi* (Onur, B, çev. ed.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gass, K., Jenkins, J., & Dunn, J. (2007). Are sibling relationships protective? A longitudinal study. *Journal of child psychology and psychiatry*, 48(2), 167-175.
- Kılıçaslan, A. (2001). *Aile fonksiyonlarının ve algılanan farklılaşmış anne-baba yaklaşımının kardeş ilişkileri üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Lee, T. R., Mancini, J. A., & Maxwell, J. W. (1990). Sibling relationships in adulthood: Contact patterns and motivations. *Journal of Marriage and the Family*, 431-440.

- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S., & Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of Child and Family Studies*, 16(1), 39-47.
- Oliva, A., & Arranz, E. (2005). Sibling relationships during adolescence. *European Journal of Developmental Psychology*, 2(3), 253-270.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Öz Soysal, F. S., Yurdabakan, İ., Baş, A. U., & Aysan, F. (2016). Yaşam boyu kardeş ilişkileri ölçeğinin genç yetişkinlerde geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5351-5361.
- Savaşır, I. & Şahin, N .H. (1997). *Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Sezer, Ö., & Oğuz, V. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Ana-Baba Tutumları ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 743-758.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Sherman, A. M., Lansford, J. E., & Volling, B. L. (2006). Sibling relationships and best friendships in young adulthood: Warmth, conflict, and well-being. *Personal Relationships*, 13(2), 151-165.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik* (Çok, F, çev. ed.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Stocker, C. M., Lanthier, R. P., & Furman, W. (1997). Sibling relationships in early adulthood. *Journal of Family Psychology*, 11(2), 210.
- Suls, J., Martin, R., & Wheeler, L. (2002). Social comparison: Why, with whom, and with what effect?. *Current directions in psychological science*, 11(5), 159-163.
- Şahin, İ., Fırat, N., Zoraloğlu, Y., & Açıkgöz, K. Üniversite öğrencilerinin sorunları. *Education Sciences*, 4(4), 1435-1449.
- Şahin, N. H., Basım, H. N., & Çetin, F. (2009). Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2).
- Taylor, S. E., Neter, E., & Wayment, H. A. (1995). Self-evaluation processes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(12), 1278-1287.

- Tuzcuoğlu, N. (2004). *Anne baba olmanın altın kuralları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Volling, B. L., & Belsky, J. (1992). The contribution of mother-child and father-child relationships to the quality of sibling interaction: A longitudinal study. *Child development, 63*(5), 1209-1222.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). *Anne baba tutumları*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (1985). Üniversite gençlerinin psikolojik sorunları. *Eğitim ve Bilim Dergisi, 10*(57).

Extended Abstract

Introduction: Parents are the most important people for their children to help their development and satisfy their needs. Parents' attitudes and behaviors in the family can affect children in a positive or negative way throughout life. Parents' attitudes are effective not only in childhood but in all life periods. The social adaptation, academic success, problem-solving skills and self-efficacy of young people who start university are affected by their parental attitudes. Together with the university life, young people meet new people, have new friendly relations, and try to adapt to a new environment. Most of the young people leave their families in order to get university education and they have some problems. The problems of university students are mostly seen in academic subjects and family and friend relations (Bilgin, 2000; Şahin, Fırat, Zoraloğlu ve Açıkgöz, 2009; Erkan, Özbay, Çankaya ve Terzi, 2012). Sibling relations have an important issue in human life and they do not concern only childhood. According to Cicelli (1994); sibling relationships are not only a relationship in the family. Sibling relations continue in all processes of life. University students perceive themselves by making social comparisons. According to Bilgin (2000), people make social comparisons in order to evaluate, develop and increase self-esteem. When parents' attitudes and self-assessment of university students are examined, young people who perceive parental attitude as democratic perceive themselves more positively (Sezer, 2010). The university students, who perceive the parents' attitude as authoritarian, feel more alone and have more problems during their university life (Çeçen, 2008). In university life; friend relationships, academic success, family longing and adaptation problems can be seen. Individuals with positive self-perception have higher conflict and problem solving skills in these subjects (Şahin, Basım ve Çetin, 2009).

It is seen that the effects of parental attitudes, sibling relations and perceptions of themselves as the causes of university students' problems. During from childhood to university life, individuals perceive parental attitudes, have relationship with their siblings since childhood, and make social comparisons to evaluate themselves. In this study; all these variables were examined with individuals' gender, age, department, class, number of siblings, birth order, parents' information, economic status and smoking.

Purpose: In this study, it was aimed to examine the self-evaluation perceived by university students according to their parental attitudes and their relations with their siblings. Also the purpose of this study is find out if perceived parental attitudes, self-evaluations and sibling relationships change according to the gender, age, class level,

number of siblings, birth order, education status of parents, whether parents are alive or not, mother and father' s coexistence, family economic status and cigarette use.

The research is limited to 488 university students studying in 8 different departments in İnönü University Faculty of Education in 2017-2018 academic year. The findings of the study are limited to Perceived Parental Attitudes Scale, Social Comparison Scale and Lifespan Sibling Relations Scale.

Method: The survey model was used in the study. The study group consists of a total of 488 participants, including 333 female and 155 male students, who were educated at İnönü University Faculty of Education in 2017-2018 academic year and selected by simple random sampling method. In the research; Personal Information Form, Perceived Parent Attitude Scale, Social Comparison Scale, and Lifespan Sibling Relationship Scale were used. The obtained data were analyzed by SPSS 23 program. Independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used for the analysis of the data.

Findings: It is seen that women perceive their parents more democratically than men. Men, on the other hand, perceive their parents as more protective-willing and authoritarian. The protective-willing parental attitude of young people reading in the fourth grade is lower than that of young people reading in the first and second grade. The more democratic and less authoritarian perceptions of parents of younger siblings are significantly different. Young people with a sibling number of five perceive their parents as more protective-willing than those who have two siblings. The youngsters who are in the first place in the order of birth are perceive their parents as being more democratic than those who six in the birth order and above. It has been found that young people tend to perceive their parents as less democratic with the drop of parental education. As their socioeconomic status increases, young people perceive their parents more democratically. Young people who don't use cigarettes perceive their parents as less authoritarian.

It is seen that women are healthier and more sophisticated than men. The lower the level of the father's education of the young people the less the sibling associations become. Having a low socioeconomic status reveals sibling relationships at low quality. When the quality of sibling relationships is high, it has seen that the authoritarian and protective-willing parental attitude is low and the democratic parental attitude is high.

Conclusion and Suggestion: Sibling relationships and self-evaluations differ according to the parents' attitudes young people perceive. While young people with democratic parental attitudes evaluate their sibling relationships more positively, young people with a low democratic parental attitude evaluate their sibling relationships more negatively. Young people with protective-willing parental attitude and authoritarian

parental attitude evaluate sibling relationships negatively. The quality of sibling relationships among young people who perceive low-level protective-willing parental attitudes and low-level authoritarian parental attitudes is higher. While young people who perceive low-level democratic parental attitude evaluate themselves more negatively, young people who perceive low-level authoritarian parental attitude evaluate themselves positively.